BEDEN EĞİTİMİ SPOR SAĞLIK VE EFOR DERGİSİ

Geliş Tarihi/Received:10.05. 2023 Kabul Tarihi/ Accepted:11.06. 2023

AVRUPA BİRLİĞİ'NE ÜYE OLAN ÜLKELERİN SPOR POLİTİKALARI: BULGARİSTAN, ROMANYA VE HIRVATİSTAN

Emine ÖZTÜRK PAK[1]: İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa (ozturkpakemine@gmail.com)

Doç. Dr. Selçuk Bora ÇAVUŞOĞLU[2]: İstanbul Cerrahpaşa Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi (selcukbora.cavusoglu@iuc.edu.tr)

ÖZET

Bu çalışmada, Avrupa Birliği ve Avrupa Birliği'ne üye olan ülkelerin spor yönetim sistemlerini, spor hukukunun varlığını, spordan sorumlu bakanlıkları ve spor finansman kaynaklarını ele alınmakta olup özellikle, Avrupa Birliği'ne üye olan ülkelerin ortak bir spor politikası ve yasasının olup olmadığı ve politika sistemlerinin doğasını ve yapısını tanımlamayı ve değerlendirmeyi amaçlamaktadır. AB'ye üye 25 ülkenin spor sitemleri bazı çalışmalarda dört yapılandırma ile ilişkilendirilmiş, geriye kalan 3 ülke için de detaylı literatür taraması yapılarak, bu dört yapıya uygun olarak yerleştirilmiştir. AB'ye üye ülkelerden, Bulgaristan, Romanya ve Hırvatistan devletlerinin de yönetim olarak spora katkıları, spor politikaları, spor yasası, spordan sorumlu bakanlıkları ve spor finansman kaynakları incelenmiştir. Bu araştırmada detaylı literatür taraması yapılarak nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; AB'ye üye ülkelerinin çoğunluğunun spor politika türlerinden bürokratik yapının hâkim olduğu; Belçika, Almanya, Hollanda ve Birleşik Krallık dışındaki diğer 24 AB ülkesinde sporda uygulana bir spor yasasına sahip olduğu; sporun, çoğunlukla ana finansman kaynağının devlet ve yerel yönetimlerin etkin rol oynadığı ve daha sonra bahis ve piyango gelirlerinin, nadirde olsa bağışlar ve gönüllüğünde sporun gelişimine katkısı olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Üye ülkeler, Spor finansı, Spor politikası.

SPORTS POLICIES OF THE MEMBER STATES OF THE EUROPEAN UNION: BULGARIA, ROMANIA AND CROATIA

ABSTRACT

This study deals with the sports governance systems of the European Union and its member states, the existence of sports law, the ministries responsible for sports and the sources of sports funding. In particular, it aims to identify and evaluate whether the member states of the European Union have a common sports policy and law and the nature and structure of their policy systems. The sports systems of 25 EU member states have been associated with four configurations in some studies, and the remaining 3 countries have been placed in accordance with these four structures by conducting a detailed literature review. Among the EU member states, Bulgaria, Romania and Croatia's contributions to sports as governments, sports policies, sports laws, ministries responsible for sports and sports financing sources were examined. In this research, qualitative research method was used by conducting a detailed literature review. As a result of the research; it has been determined that the majority of EU member states are dominated by bureaucratic structure among the types of sports policies; 24 EU countries except Belgium, Germany, the Netherlands and the United Kingdom have a sports law applied in sports; the main source of financing of sports is mostly the state and local governments play an active role, and then betting and lottery revenues, rarely donations and volunteering contribute to the development of sports.

Keywords: European Union, Member States, Sports finance, Sports policy

GİRİŞ

Spor, herkes için spor, elit spor, profesyonel spor, olimpik spor, gençlik sporu ve engelliler için spor gibi farklı boyutları içeren geniş bir kavramdır. Spor, herkes için spor, elit spor, profesyonel spor, olimpik spor, gençlik sporu ve engelliler için spor gibi farklı boyutları içeren geniş bir kavramdır. 2009'da uzmanlaşmış bir uluslararası derginin (International Journal of Sport Policy and Politics) ortaya çıkması, bu alandaki araştırmaların artan öneminin bir göstergesidir. Amacı şudur: "Sporun gelişimini ve çağdaş dünyada nasıl deneyimlendiğini şekillendirmede hükümetin ve devletin rolünü analiz etmekle ilgilenen makaleler için bir çıkış noktası sağlamak; [...] spora devlet müdahalesinin doğası ve etkisi üzerine eleştirel düşünmeyi teşvik etmeye ihtiyaç olduğu savunulmaktadır (Viollet ve Scelles, 2023).

Sporun sistemi ile devletin sistemi birbiriyle ilişki içindedir. Buna rağmen devlet sistemi sporun özerkliğini bozmadan bu sisteme dâhil olmaktadır. Spor, Avrupa'nın hemen hemen her ülkesinde devlet kontrolü altında bağımsız bir çatıya bağlı özerk federasyonlar tarafından yönetimi sağlanan ve sayıları yüz binlere ulaşan spor kulüpleri aracılığıyla halka yaygınlaştırılan bir yapılanma içerisindedirler (Bolçay, 2019).

Politikanın uygulanmasında, elbette, bir ülkenin hükümet sisteminde politika yapıcı olarak bir işlevi olan ve bunu yapmaya yetkili taraf olarak hükümet tarafından tasarlanan, belirlenen ve uygulanan bir politika aracılığıyla 'spor yoluyla kalkınma' paradigmasını uygulamak için bir sistem gerektirir. Bir politikanın başarılı bir şekilde uygulanması üç şey tarafından belirlenir: politika yapıcı olarak hükümet, politikadan sorumlu olan uygulayıcı kurum ve politikanın uygulanmasından etkilenen taraf olarak toplumdur (Gilang Ramadhan, Tantra Paramitha ve ark., 2022).

Avrupa Birliği, Avrupa kıtasında bulunan yirmi sekiz ülkeden oluşmaktadır. Avrupa Birliği'nin temelleri 1951 yılında, altı ülkenin katılımıyla oluşturulan Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'na ve 1957 Roma Antlaşması'na dayanmaktadır. O dönemden bu yana, birlik yeni üyelerin katılımlarıyla boyut olarak büyümüş; var olan yetkilerine yeni görev ve sorumluluk alanları ekleyerek de gücünü arttırmıştır (Mumcu, 2017).

Uluslararası ve ulusal alanda spor politikasını şekillendiren bu çok aktörlü yapı içerisinde, Avrupa Birliği (AB) kendine özgü özellikleri itibariyle dikkat çekmektedir. AB, üye ülkeler arasında ekonomik, siyasi, sosyal ve kültürel alanlarda ileri düzeyde iş birliğini ve hatta bazı alanlarda uluslar üstü organlara yetki devredilerek ileri düzeyde bütünleşmeyi amaçlayan uluslar üstü bir örgüttür. Bu yönüyle diğer uluslararası örgütlerden ayrılmaktadır Taş, Şemşit, ve Eylemer, 2013).

Bu çalışma ile; Avrupa Birliği ve AB'ye üye ülkelerin spor yönetim sistemleri, spor hukukunun varlığı, spordan sorumlu bakanlıkları ve spor finansman kaynakları incelenmiştir. Bu çalışmanın amacı; Avrupa Birliği'ne üye olan ülkelerin spor sistemine yönelik uygulamalarını incelemektir.

Spor, Politika ve Spor Politikası

Spor kavramı, özellikle küreselleşme ile birlikte insan hayatına daha fazla dâhil olan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Spor en temel anlamda, bireylerin sahip oldukları boş zamanlarını sağlıklı aktiviteler kapsamında değerlendirmeleri ve eş zamanlı olarak bu aktiviteleri çerçevesinde eğlenmeleri ile ilişkilidir. Diğer bir ifade ile spor, sosyal paylaşım, sağlıklı yaşam, iş, eğlence kavramları ile direkt olarak ilişkili olan aktiviteler bütünüdür (Saatçioğlu, 2013).

İlk olarak, spor politikasının gerçekte ne olduğunu tanımlamak faydalı olacaktır. Bloyce ve Smith (2010), 'politika' terimini net bir şekilde kavramsallaştırmayı sorunlu hale getiren oldukça tartışmalı bir doğaya sahip olarak tanımlamıştır; yine de politikaların şu amaçlara yönelik insan eylemleri olarak görülebileceğini öne sürmüşlerdir: belirli hedeflere ulaşmak, tanımlanmış bir sorunu çözmek ve bir kuruluş içinde veya mevcut kuruluşlar arasındaki ilişkileri sürdürmek.

Girginov'a (2000) göre, belirli bir kaynak, zaman ve mekân aralığında belirli topluluklarla ilgili ortak amaçlara ulaşmayı hedefleyen güvenilir bir yerel, ulusal veya uluslararası kurum tarafından geliştirilen ilkeler, hedefler ve planlı (veya plansız) eylemler (veya eylemsizlikler) çerçevesi olarak yorumlanabilir (Filipov, 2018).

"Politika; bugünkü ve gelecekteki kararlara yön verebilmek için, birçok alternatif arasından seçilen belirli bir yol veya davranış tarzı, uzun bir plan, yöneticilere karar vermekte rehberlik eden ilkeler dizisi" olarak tanımlanabilir (Eroğlu, Karakuş ve ark. 2016).

Spor politikası denince; sporun ele alınışı, ilke ve hedefleri, bu hedeflere ulaşma yol ve yöntemleri, altyapı, tesis, araç-gereç ve eğitim-öğretim anlayışı, ulusal ve uluslararası düzeyde spora bakış açısı, sporun örgütleniş ve uygulanış felsefesi akla gelmektedir. Türkiye'de spor politikalarının amaçlarını; ulusal sporun örgütlenmesi, güçlendirilmesi ve sporcu gelişiminin yönlendirilmesi olarak sıralamak mümkündür (Aykın ve Bilir, 2013).

Avrupa Birliği ve Spor Politikasının Evrimi

AB'de spor faaliyetleri, AB Komisyonu bünyesinde yer alan "Eğitim ve Kültür Genel Direktörlüğü" nün alt birimi olan "Spor birimi "bünyesinde yürütülmektedir. Birim, spor alanında, AB'nin aktivitelerinin uygulanmasını koordine etmektedir. Spor biriminin misyonu, anlaşmalarla belirlenen yeterliliklerin limitleri içerisinde sporun Avrupa boyutunu geliştirmektir. Daha somut ifadeyle birim, "Sporda Beyaz Sayfa "ya eşlik eden "Pierre de Cuobertin "hareket planının koordinasyonundan, uygulamasından ve diğer komisyon genel direktörleri ile birlikte çalışmaktan sorumludur. Bu çerçevede birim, spor alanında AB'ye üye ülkeler arasında politik iş birliğine katkıda bulunmaktadır (Mumcu, 2017).

1997 yılında Amsterdam Antlaşması'na eklenen bildirge ile sporun ekonomik boyutu dışındaki boyutları da vurgulanmıştır. Bildirge hukuki yönden bağlayıcı değildir ancak Antlaşmaya ekli bir bildirgede spora vurgu yapılması önemli bir adımdır. 1997 yılında, Avrupa Komisyonu bünyesinde bir spor birimi kurulmuştur. 2000 yılındaki Nice Antlaşması'na ekli bildirgede de spora yer verilmiştir. Buna göre AB, politikalarının ve kararlarının spora karşı duyarlı olmasını sağlayacaktır. 2004 yılı, "Avrupa Spor Aracılığıyla Eğitim Yılı" ilan edilmiştir (Taş, Şemsit ve Eylemer, 2013).

2009'da Lizbon Antlaşması'nın kabul edilmesine kadar, Avrupa Birliği'nin spor için açık bir yetkisi yoktu ve bu nedenle resmi bir AB spor politikası mevcut değildi. Ancak, diğer birçok AB politikasının spor üzerinde zaten bir etkisi vardı- özellikle 1993 yılında Tek Pazar'ın yürürlüğe girmesinin ardından. AB'nin spor üzerindeki etkisi büyük ölçüde Avrupa Adalet Divanı'nın (ECJ) Walrave'den (1974) Bosman'a (1995) ve Meca-Medina (2006) kararına uzanan içtihadıyla şekillenmiştir. Bu dönem boyunca ATAD, sporun ekonomik bir faaliyet teşkil ettiği her durumda AB hukukuna uygun olması gerektiği kuralını kesin bir şekilde ortaya koymuştur. 2007 yılında Avrupa Komisyonu, daha kapsamlı bir AB spor politikasının temelini oluşturan Spor Üzerine Beyaz Kitap'ı yayınladı.

Lizbon Antlaşması'nın 1 Aralık 2009 tarihinde yürürlüğe girmesiyle birlikte spor ilk kez AB Antlaşmalarında yer almıştır. Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma'nın 6. ve 165. Maddelerinde sporun önemi yasal olarak kabul edilmiş ve sporun bir AB hedefi olarak teşvik edilmesi vurgulanmıştır. Madde 165, AB'yi "sporun kendine özgü doğasını, gönüllü faaliyetlere dayalı yapısını ve sosyal ve eğitsel işlevini dikkate alarak, Avrupa spor meselelerinin teşvik edilmesine katkıda bulunmaya" çağırmaktadır (Hellmund, F. 2017:6).

Spor üzerine Beyaz Kitap, fiziksel aktivite konusunu üç stratejik boyutta tanımlanan kamu politikaları olarak ele alan ilk AB belgelerinden birini temsil etmektedir: sporun sosyal rolü, sporun ekonomik boyutu ve sporun organizasyonu (Nadolu, 2020). AB spor politikası konuları siyasi, ekonomik ve sosyo-kültürel olmak üzere üç temel boyuta ayrılabilir ve her bir boyut çeşitli spor politikaları ve sektörlerinden oluşmaktadır.

Tablo 1: AB Spor Politikası Konuları

Siyasi Boyut	**Ekonomik Boyut**	**Sosyo-kültürel Boyut**
İnsani ve Sosyal Haklar	Spor Endüstrisi	Taban sporları, herkes için spor ve gayri resmi spor
İyi Yönetişim ve Dürüstlük	Medya Sporları ve Dijitalleşme	Gençlik gelişimi
Doping	İstihdam İlişkileri	Gönüllülük
Spor Diplomasisi	Bölgesel Kalkınma	Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi ve İkili Kariyer
Spor ve Çevre	Profesyoneller için Serbest Dolaşım	Beden eğitimi ve sağlığı geliştirici fiziksel aktivite
Mega Spor Etkinliklerine Ev Sahipliği	Devlet Yardımı	Avrupa Spor Haftası ve Avrupa Okul Sporları Günü
Şiddet, Irkçılık, Homofobi, Seyirciler	Spor tesisi binası	Çocukların korunması
	E-Spor	Çeşitlilik, sporda kadınlar ve yeterince temsil edilmeyen gruplar
		Sosyal bütünleşme

- Siyasi Boyut

Sporun siyasi boyutunun başlıca zorluğu, sporda dürüstlüğün korunmasıdır. Spor değerleri kavramının yeniden keşfedilmesine paralel olarak bu konular 21. yüzyılın ikinci on yılında kilit bir mesele haline gelmiştir. Bu boyutun gündemi, organize sporda çıktı meşruiyeti, sporun gelecekteki organizasyonu, mega spor etkinliklerine ev sahipliği gibi yeni araçlar ve hedefler ve ortaya çıkan spor diplomasisi ve iyi yönetişim alanlarıyla şekillenmiştir.

- Ekonomik Boyut

Sporun ve etrafındaki endüstrinin ekonomik boyutu, Avrupa kurumlarının çeşitli raporlarında her zaman merkezi bir rol oynamıştır. Komisyon, 'Sporun Avrupa boyutunun geliştirilmesi' konulu Tebliğinde, ekonomik boyutun merkezi öneme sahip olduğu alanları belirlemiştir (COM-2011-12 final). Bunlar arasında Spor Uydu Hesabı yoluyla sporun ekonomik öneminin ölçülmesi, sporun sürdürülebilir finansmanı, AB Devlet yardımı kurallarının spora ve bölgesel kalkınmaya uygulanması ve istihdam edilebilirlik yer almaktadır.

- Sosyo-kültürel Boyut

Sporun sosyo-kültürel boyutu, spor politikası oluşturmanın birçok farklı yönüne ve sektörüne sahiptir. Sporun sosyo-kültürel sektörleri geleneksel olarak rekreasyonel ve rekabetçi etkisi olan organize sporları içerir (Jürgen Mıttag, Bock ve ark. 2021).

Spor, AB'nin Üye Devletlerin faaliyetlerini destekleyebileceği, koordine edebileceği ve tamamlayabileceği bir alandır. Sporun AB'nin sağlık, eğitim, ekonomi, kapsayıcılık, cinsiyet eşitliği ve sürdürülebilirlik gibi çeşitli siyasi önceliklerine ulaşmada oynayabileceği rolü kabul eden Avrupa Birliği Spor Çalışma Planı, Avrupa düzeyinde spor politikaları alanındaki öncelikleri ve hedefleri ana hatlarıyla belirlemek üzere Avrupa Birliği Konseyi tarafından oluşturulmuştur. Her altı ayda bir farklı bir Üye Devletin başkanlık ettiği Konsey, daha sonra Çalışma Planının sonundaki Ek'e dayanarak Çalışma Planını uygulamak için belirli eylemleri içeren bir program oluşturur.

Aralık 2020'de yayınlanan ve 1 Ocak 2021'den 30 Haziran 2024'e kadar sürecek olan 2021-2024 dönemi dördüncü Spor Çalışma Planı, antidoping ve inovasyona odaklanırken, fiziksel aktivitenin vatandaşların sağlığı ve refahı için önemini de vurgulamaktadır. Hedefleri, aktif ve çevre dostu bir yaşam tarzını ve aktif vatandaşlığı teşvik etmek, sporda dürüstlüğü ve değerleri güçlendirmek, sürdürülebilir bir spor politikasını desteklemek ve sporun Avrupa'nın büyümesine ve aynı zamanda BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine (SDG'ler) ulaşılmasına yapabileceği katkı konusunda farkındalığı artırmak için sektörler arası bir iş birliği sağlamak amacıyla sağlığı geliştiren fiziksel aktiviteye katılımı artırmaktır. Yeni Çalışma Planı, COVID-19 salgını bağlamında, çeşitli hükümet tedbirlerinden güçlü bir şekilde etkilenen spor sektörünün toparlanmasını da destekleyecektir. Buna ek olarak, spor ve fiziksel aktivitenin toparlanmada oynayabileceği rolü teşvik etmeyi amaçlamaktadır (https://www.europeactive.eu, 2023).

Avrupa'da Spor Organizasyonu

Üye Devletlerde spor geleneksel olarak ulusal federasyonlardan oluşan bir sistem içinde örgütlenmiştir. Sadece en üst federasyonlar (genellikle ülke başına bir tane) Avrupa ve uluslararası federasyonlara bağlıdır. Temel olarak yapı hiyerarşik bir piramidi andırır.

- Piramit Yapısı

Bu yapı içerisinde, taban federasyonları ve kulüpler piramidin temelini oluşturur; yerel girişimler ve amatör sporla bağlantılıdırlar, genellikle ücretsiz/gönüllü personele dayanırlar ve sporun sosyal işlevini ('insanları bir araya getirme') gerçekleştirirler. Piramidin taban seviyesinin üzerinde, sporu bölgesel düzeyde organize eden bölgesel spor federasyonları yer

alır (örneğin bölgesel şampiyonalar). Bir sonraki seviye, ulusal şampiyonaları düzenleyen ve organize eden ve branşlarını Avrupa ve uluslararası federasyonlarda temsil eden ulusal spor federasyonlarıdır (Sennett, Le Gall ve ark., 2022). Her Avrupa federasyonu, her ülkeden sadece bir ulusal federasyonun üye olmasına izin verir. Bu kuruluşlar, genellikle uluslararası federasyon tarafından tanınmayan ya da izin verilmeyen şampiyonalara katılanlara yönelik yaptırımlar içeren kurallar aracılığıyla konumlarını korumaya çalışırlar (https://www.sportaustria.at,2023).

Şekil 1: Sporun piramit yapısı

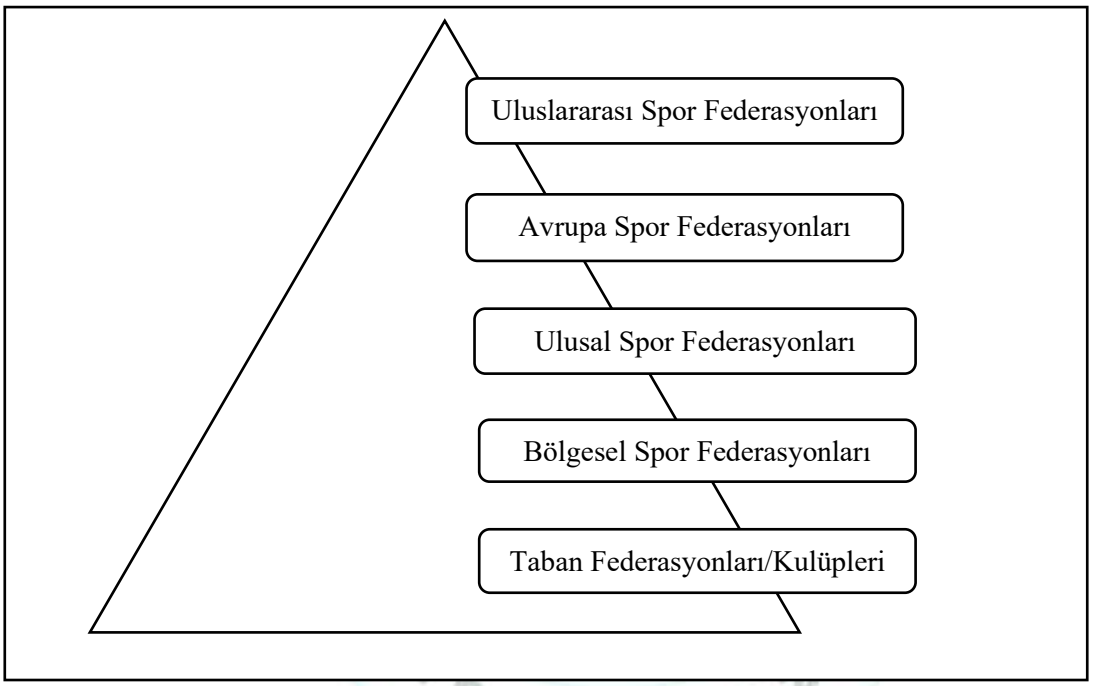

Kaynak: Avrupa Komisyonu, Sporla ilgili Beyaz Kitap, 2007. (Katsarova ve Halleux, 2019).

Avrupa Birliği'ne Üye Ülkelerde Spor Politikası

Avrupa'daki spor sistemleri dört temel parametre ile karakterize edilebilir: Dört ideal tipik politika sisteminden ilki, Camy ve diğerlerinin bürokratik yapılandırma olarak adlandırdığı ve yüksek derecede devlet katılımı sergileyen sistemdir. 16 devlet bu tür bir politika sistemi sergilemektedir: Belçika, Kıbrıs, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Finlandiya, Fransa, Macaristan, Letonya, Litvanya, Malta, Polonya, Portekiz, Slovakya, Slovenya, İspanya.

İkinci ideal tip hem doğrudan tedarik açısından hem de devletin kamuya ait tesisleri yönetmek için sözleşmeye dayalı katılımı yoluyla (örneğin rekabetçi ihale prosedürleri yoluyla) piyasa güçlerinin yüksek düzeyde katılımı ile karakterize edilen girişimci yapılandırmadır. Dolayısıyla piyasa disiplini hem kamu hem de özel sektörde belirgindir. Camy ve arkadaşları,

İrlanda ve Birleşik Krallık olmak üzere iki devletin bu konfigürasyona dahil olduğunu belirtmektedir (Ian, 2009).

Dikkate alınması gereken üçüncü parametre, üç tür sağlayıcı arasındaki dağılım olacaktır: kamu, gönüllü veya ticari. Gönüllü katılımın denetimini üstlenen yerel kamu ya da para-kamu oyuncuları; federasyon spor sistemi içinde ya da bağımsız gönüllü katılımcılar; profesyonel spor eğlence şirketleri ya da ticari serbest zaman spor faaliyetlerini yöneten şirketler gibi ticari şirketler (https://educamp.coni.it,2023). Misyoner yapılandırma, gönüllü sektörün yetki devri ile hareket ettiği devletleri kapsamaktadır. (Altı devlet bu tipe girmektedir: Avusturya, Danimarka, Almanya, İtalya, Lüksemburg, İsveç).

Son olarak da sosyal yapılandırma (sadece bir devleti kapsar: Hollanda) bu nedenle sendikalar, gönüllü ve ticari sektör sağlayıcıları gibi ortaklarla yüksek düzeyde etkileşime sahiptir (Ian, 2009).

Tablo 2: Camy ve diğerlerine (2004) göre spor sistemlerinin konfigürasyonu.

Bürokratik	**Misyoner**	**Girişimci**	**Sosyal**
- Devlet baskın bir rol oynuyor - Spor alanına ilişkin yasal çerçeve - Gönüllü spor hareketi 'delegasyon' ile hareket eder - Neredeyse hiç sosyal ortak yok -Kullanıcılar/tüketiciler ve özel girişimciler düşük etki yaratır	- Baskın ve özerk gönüllü spor hareketi - Devlet/bölgesel yönetim spor politikasının yönlendirilmesinde büyük sorumluluk üstlenir - Sosyal ortakların az varlığı - Çalışanlardan çok gönüllü yöneticiler nezdinde meşruiyet - Kullanıcılar nadir olarak tüketici konumunu benimseme imkanına sahiptir; özel girişimciler dominant sistemin sınırlarında hareket eder (değişken bir rolle)	- Sistemin düzenlenmesi, spora yönelik sosyal veya ekonomik "talep "ten kaynaklanır. - Kamu makamlarının rolü, esasen bu pazar mantığının kendini açıkça ifade etmesini sağlayacak bir çerçeve oluşturmaktan oluşur - Gönüllü spor hareketi, özel girişimcilerin yönelimlerine karşılık gelen ihtiyaçlarına uyum sağlamalı ve bu bağlamda konumunu korumaya çalışmalıdır	- Çok yönlü bir sistem içinde sosyal ortakların varlığı - Kamu, gönüllü ve ticari taraflar arasında ortak çalışma/iş birliği - "Yönetişim" sağlamak için göreve çağrılan çalışan ve işveren temsilcileri çoğunlukla sporun getirdiği "ortak fayda" ile ilgilenmektedir

(Breuer, Hoekman ve ark. 2015).

Yukarıdaki çalışmada üç AB üye ülkesi yer almamıştır. Bunlar; Bulgaristan, Romanya ve Hırvatistan.

- **Bulgaristan**

Bulgaristan'da spor ve fiziksel aktivite ile ilgili temel mevzuat ilkeleri Anayasa ve Spor Kanunu'nda belirlenmiştir. Vatandaşların Hak ve Görevleri, Madde 52. (3) ki: "Devlet tüm vatandaşların sağlığını koruyacak ve spor ve turizmin gelişmesini destekleyecektir." (Bulgaristan Cumhuriyeti Anayasası, 1991). Anayasa'daki eşitlikçi ifadeye uygun olarak, Madde 2, Bölüm 1 [2014] 'te Spor Yasası [1996], tüm insanların sağlığını birincil amaç olarak tanımlar. "Beden eğitimi ve sporun amacının, her yaştan insan için fiziksel egzersizler ve sporla sistematik katılımlarla ülkenin sağlık ve fiziksel aktivitesinin iyileştirilmesi olduğunu" belirtmektedir (Beden Eğitimi ve Spor Kanunu, 1996).

Devlete ait spor tesislerinin inşası ve bakımı, anti-doping kontrolü, ulusal spor organizasyonlarına destek ve düzenleme de Gençlik ve Spor Bakanlığı aracılığıyla devletin yetkileri dahilindedir. Belediyeler, ülkedeki tüm spor tesislerinin yaklaşık %90'ını oluşturan belediye spor tesislerinin bakımına bakmaktadır (Filipov, 2018).

Diğer görevlerin yanı sıra, bölgelerindeki spor etkinliklerinin düzenlenmesi için yardım sağlanması, yerel spor gelişimini destekleyen girişimlerin finanse edilmesi ve kâr amacı gütmeyen spor organizasyonlarına destek (finansman ve spor tesisleri aracılığıyla) dahildir; çocuklar, okul öğrencileri, üniversite öğrencileri ve dezavantajlı bireyler için ücretsiz spor aktiviteleri sunar.

Spor tesislerinin çoğu belediyelere ait olsa da Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın spor federasyonları, spor dernekleri, spor kulüpleri ve herkes için gençlik sporu ve sporu teşvik eden girişimler için ana fon sağlayıcı olduğunu göz önünde bulundurarak, ulusal düzeydeki yetkililerin spor politikası alanında daha güçlü yetkilere sahip olduğu iddia edilebilir (Filipov, 2018).

Beden eğitimi ve sporun geliştirilmesine yönelik programın ve Beden Eğitimi ve Spor Kanunu'nun temelini oluşturan amaç ve görevlere uygun olarak, Devlet 1) kamu sporu ve gençlik faaliyetleri için usulüne uygun olarak onaylanmış program ve projeleri finanse eder (fonlar); 2) vergi, kredi-faiz, gümrük ve diğer mali ve ekonomik imtiyazlar (yardımlar) ve çeşitli yasal belgelerde sağlanan farklı finansman türleri yoluyla kamu sporu ve gençlik faaliyetlerini uygulamak için kar amacı gütmeyen tüzel kişileri destekler ve teşvik eder; ve 3) Devlet mülkü olan spor sahaları ve tesisleri kurar, bakımını yapar, modernize eder ve yönetir ve sadece bu amaçla kullanım koşullarını kontrol eder. Devlet, bu şekilde sağlanan finansman üzerinde mali kontrol uygular (Siekmann ve Soek, 2010).

- **Romanya**

Romanya'da Gençlik ve Spor Bakanlığı, Beden Eğitimi ve Spor Kanunu'na göre spor alanında faaliyet gösteren koordinasyonlu merkezi kamu yönetiminin uzmanlaşmış bir organıdır. Ulusal spor federasyonlarına, kendi yönetmelikleri uyarınca profesyonel sporda çalışma koşullarını belirleme yetkisi verilir. Bu düzenlemeler Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından onaylanmak zorundadır. Bu Bakanlık ayrıca yürürlükteki mevzuat hükümlerine ve tüm spor yapıları içerisindeki kural ve tüzüklere uyumu kontrol edebilir ve denetleyebilir. Romanya'da, profesyonel spor uygulamalarına yönelik koşullar, ulusal spor federasyonları tarafından, kendi normları göre belirlenmiştir; ancak koşullar Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından onaylanmalıdır. Uzman bir merkezi kamu kuruluşu, ulusal spor federasyonlarının bu normlara uyma şeklini kontrol ve denetleme hakkına sahiptir (Siekmann ve Soek, 2010).

Romanya'da Spor Yasası, spor faaliyetlerinin finansmanı ile ilgili hükümler içermektedir. Ulusal spor federasyonları, ulusal veya yerel kamu makamlarının bütçesinden destek talep edebilir. Kamu spor yapılarının bütçesi yerel veya ulusal kamu otoriteleri tarafından belirlenir. Tüm sivil toplum spor yapılarının yerel katkılardan ve vergilerden muaf tutulması çok önemlidir. Özel sözleşmelere dayanarak, sivil toplum spor dernekleri ve Romanya Olimpiyat Komitesi spor yarışmalarını veya diğer spor etkinliklerini organize etmek için Devlet bütçesinden veya yerel makamların bütçesinden finansman alabilir. Devlet, uzmanlaşmış organları aracılığıyla, ulusal spor federasyonlarının faaliyetleri üzerinde mali kontrol uygulayabilir (Siekmann ve Soek, 2010). Romanya'da spora özel yapılar:

- Spor faaliyetleri için kamu idareleri- Eğitim, Araştırma, Gençlik ve Spor Bakanlığı, ilçeler ve Bükreş Talimatları ve bakanlıklardaki mevcut diğer birimlere özel olanlar;
- Spor hükümet yapıları- kulüpler, spor dernekleri, bölge dernekleri ve Bükreş spor dalları, profesyonel ligler, ulusal spor federasyonları, Romanya Olimpiyat ve Spor Komiteleri (Pehoıu ve Puşcocı, 2010).

Romanya'da Gençlik ve Spor Bakanlığı, üç boyutla tanımlanan bir misyonla 2016-2032 Ulusal Spor Stratejisini hazırlamıştır:

a) bireysel sağlık düzeyini yükseltmek ve korumak, uyum, entegrasyon ve sosyal güven derecesini iyileştirmek amacıyla her yaştan nüfusun kalıcı spor faaliyetlerine aktif katılım derecesini artırmak;

b) aktif, eğitimli ve sorumlu vatandaşlar yetiştirmek ve geliştirmek amacıyla özellikle çocuklar ve gençler arasında spor faaliyetlerini uygulama derecesini artırmak;

c) Romanya'nın en yüksek performanslı spor müsabakalarındaki temsil düzeyini ve kalitesini artırmak (Nadolu, 2020).

- **Hırvatistan**

Sporun gelişiminden sorumlu kuruluş olarak ilk Hırvat Spor Birliği (CSA) 1909 yılında Zagreb'de kurulmuştur. Temel amacı tüm spor derneklerini tek bir çatı altında toplamak ve faaliyetlerini yönetmekti. Ayrıca, Hırvat spor organizasyonlarının ve sporcularının karşılaştığı en büyük sorun, uluslararası tanınırlık ve uluslararası yarışmalara katılma olanaklarının eksikliğiydi. Derneklerin görevi bu durumu değiştirmeye çalışmaktı. Ancak Hırvat sporcular, Hırvat ulusal bayrağı altında yarışmalarına izin verilene kadar bir süre beklemek zorunda kaldılar. Hırvatistan Cumhuriyeti'nde ilk Spor Yasası 1990 yılında kabul edilmiştir (Resmi Gazete No. 59/1990). Bu yıl, Hırvatistan Fiziksel Kültür Derneği'nin varlığına son verildiği ve Hırvatistan Spor Derneği'nin kurulduğu yıldı. Spor üç farklı ancak birçok bağlantılı sektör aracılığıyla gerçekleştirilir:

1. Devlet veya kamu sektörü;
2. Kâr amacı gütmeyen veya gönüllü sektör;
3. Profesyonel veya ticari kuruluşlar sektörü. Devlet ya da kamu sektörü, eyalet, bölgesel ve yerel yönetimleri, sporu geliştirme ajanslarını ve sporu ve spor organizasyonlarını kontrol eden kurumları içerir.

Kâr amacı gütmeyen veya gönüllü sektör, amatör kulüpleri, dernekleri ve spor etkinlikleri düzenleyen çeşitli yönetim organlarını kapsar. Profesyonel sektör ise profesyonel veya ticari spor organizasyonlarını, profesyonel ligleri ve üyelerini, medyayı, spor etkinliklerini yöneten şirketleri vb. ifade eder. Bu üç sektör birbirinden izole bir şekilde hareket etmemektedir, dolayısıyla birçok durumda faaliyetleri birbiriyle örtüşmektedir.

Ayrıca, Hırvatistan'daki spor faaliyetleri, diğer Avrupa ülkelerinde olduğu gibi, birkaç farklı kesimi kapsamaktadır. Bunlar: beden eğitimi, rekabetçi sporlar, fiziksel rekreasyon, kineziterapi ve engelliler için spor (Škorić ve Hodak, 2011).

Hırvatistan Cumhuriyeti'nde sporun finansmanı sorunu Spor Yasası'nın X. Bölümü-Sporun finansmanı, 74-76. Maddeleri ile düzenlenmiştir. Söz konusu hükme göre spor dört ana gelirden finanse edilmektedir: (Borbély, 2015).

1. Spor yeri işletiminden,
2. Üyelik aidatlarından,
3. Şans oyunlarından ve
4. bütçe fonlarından (eyalet ve yerel)

Kanunda belirtilen finansman kaynaklarının yanı sıra, bağışlar ve sponsorluklardan elde edilen gelirler de önemli kaynaklardır. Devlet düzeyinde spor finansmanının daha önemli bir analizini yapmak neredeyse imkansızdır. Bunun daha fazla nedeni vardır ve işte en önemlilerinden bazıları:

- Ne yerel ne de eyalet düzeyinde sporun finansmanını sağlayacak merkezi bir yer yoktur.
- Spor federasyonlarının veya derneklerinin mali işlerini takip etmek yasal bir zorunluluktur. Bu nedenle spora yılda ne kadar fon harcandığını tahmin etmek bile imkansızdır.
- Dernekler devlet bütçesinin, yani gelir toplama vergi politikasının ilgi alanında değildir. Bu durum vergi denetiminin zayıf olmasına, sporun mevcut durumunun değerlendirilmesi ve temel sorunların belirlenmesi için iyi bir başlangıç olabilecek mali kayıtların bulunmamasına yol açmaktadır.

Teşvik edici olmayan vergi politikası, ekonomik öznelerin sadece şirketlerinin medya tanıtımı şeklinde fayda sağlayabilecekleri kulüplere veya derneklere yatırım yapmalarına yol açmaktadır. Bu da derneklerin genellikle şeffaf olmayan bir şekilde finanse edilmesine yol açmakta, bu da yine belirli bir düzeydeki ekonominin spora ne kadar yatırım yaptığını belirlemenin imkânsız olduğu bir duruma yol açmaktadır.

Kanuna göre yukarıda belirtilen dört spor finansman kaynağından sadece şans oyunlarından elde edilen gelirler toplam tutarları üzerinden takip edilebilir. Diğer tüm kaynaklar (eğer devlet düzeyinde bilgi istiyorsak) sadece tahmin edilebilir. Kusurlu bilgilere dayalı kalite kararlarının benimsenmesi ve değerlendirmeler Hırvatistan Cumhuriyeti'nde sporun iyileşmesi için bir yol değildir. Hırvatistan'da her düzeyde spor finansmanı sorunlarının çözümünde bir gereklilik olarak, spor kulüplerinin mali işleriyle bağlantılı tüm bilgileri içerecek benzersiz bir spor kulüpleri-dernekleri sicili oluşturulması konusu dayatılmaktadır. Bu elbette devlet düzeyinde Spor Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Kamu Yönetimi Bakanlığı, Hırvatistan Olimpiyat Komitesi ve diğer ulusal makamları kapsamaktadır. Yerel düzeyde bu süreç ilçelere, şehirlere ve beldelere ve şehirlerin ve ilçelerin spor birliklerine aktarılır (Borbély, 2015).

MATERYAL VE METOT

Araştırmanın Yöntemi

Araştırma nitel bir çalışma olarak tasarlanmıştır. Alandaki doküman literatürü taranarak bilgiler toplanmıştır. Nitel araştırmayı, "gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma" olarak tanımlamak

mümkündür (Karataş, 2015). Çalışmada nitel araştırma aracı olarak doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Veri toplarken Avrupa Birliği ve AB'ye üye olan 28 ülkenin genel spor sistemleri ve bu ülkelerde uygulanan spora ilişkin finansal destek (spor finansmanı), uygulanan spor politikalarına ilişkin (VOCASPORT Araştırma Grubu raporu, kitap, tez, makale, dergi, kalkınma planları gibi) bilimsel kaynaklardan yararlanılmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Araştırmaya konu olan AB'ye üye olan 28 ülkenin spor hukuku modeli, uyguladıkları politika sistemi türleri ve bu politika sistemi içerisinde ülkelerin hani modele dâhil oldukları değerlendirilerek birtakım genellemelere ulaşılmaya çalışılmıştır.

Bu bölümde Avrupa Birliği'ne üye 28 ülkenin spor politikalarının belirlenmesine ilişkin dört değişken için elde edilen bulgular tablo haline getirilerek yorumlanmıştır. Elde edilen bulgulara ilişkin değişkenler şunlardır:

1. Avrupa Birliği'ne üye ülkelerin spor sistemlerinin yapısal özellikleri
2. Avrupa Birliği'ne üye ülkelerin spor hukukunun varlığı ve yapısı
3. Avrupa Birliği'ne üye ülkelerin spor spordan sorumlu bakanlıkları
4. Avrupa Birliği'ne üye ülkelerin spor finansman kaynakları

1. Avrupa Birliği'ne üye ülkelerin spor sistemlerinin yapısal özellikleri

Avrupa'da ulusal spor sistemlerinin dört ana yapı belirlenmektedir: (https://educamp.coni.it,2023).

Tablo 1: Spor Sisteminde Yer Alan Spor Politika Sistemi Türleri.

Bürokratik	**Misyoner**	**Girişimci**	**Sosyal**
• Belçika • Çek Cumhuriyeti • İrlanda • Estonya • Finlandiya • Fransa • Macaristan • Letonya • Litvanya • Malta • Polonya • Portekiz • Slovakya • Slovenya • İspanya • Yunanistan • *Romanya	• Avusturya • Danimarka • Almanya • İtalya • Lüksemburg • İsveç • *Bulgaristan	• İrlanda • Birleşik Krallık	• Hollanda • *Hırvatistan

Kaynak: (Scheerder ve ark. 2011). *Araştırma sonucu doğrultusunda eklenmiştir.

Tablo 1'de görüldüğü üzere; AB'ye üye ülkelerinin çoğunluğunun spor politika türlerinden bürokratik yapının daha sonra misyoner yapının fazla olduğu ve girişimci yapı ile sosyal yapının daha az tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 2: Spor Sisteminde Yer Alan Spor Hukukunun Varlığı ve Yapısı.

Spor yönetimi, sporla ilgili devlet kurumlarının, spor sivil toplum örgütlerinin ve süreçlerinin etkin ağlarının oluşturulmasıdır, etik, demokratik, verimli ve hesap verebilir spor faaliyetlerini teşvik etmek için belirli yasalar, politikalar ve özel düzenlemeler çerçevesinde ortak ve bağımsız çalışmaktadır. Avrupa'da spor mevzuatına iki farklı yaklaşım vardır. Ülkeler "müdahaleci" veya "müdahaleci olmayan" bir spor mevzuatı modeli benimsemiştir.
Müdahaleci bir spor-mevzuat modeli, bir kamu hizmeti olarak görülen sporun teşvik edilmesi ve geliştirilmesi üzerinde güçlü bir etkiye sahiptir. Bu model tarafından yaratılan özerklik sadece tekniktir hem federasyonlara hem de kulüplere sunulur (Constantin, 2012). Diğer tüm spor mevzuatı modelleri müdahaleci olmayan olarak kabul edilir (Siekmann ve Soek, 2010).

Tablo 2: Spor Sisteminde Yer Alan Spor Hukukunun Varlığı ve Yapısı**.**

Sayı	**Ülke**	**Spor Yasasının Varlığı**	**Spor Hukuku Türü**
1	Avusturya	Evet	Müdahaleci Olmayan
2	Belçika	Hayır	Müdahaleci Olmayan
3	Bulgaristan	Evet	Müdahaleci
4	Kıbrıs	Evet	Müdahaleci
5	Çek Cumhuriyeti	Evet	Müdahaleci Olmayan
6	Danimarka	Evet	Müdahaleci Olmayan
7	Estonya	Evet	Müdahaleci Olmayan
8	Finlandiya	Evet	Müdahaleci Olmayan
9	Fransa	Evet	Müdahaleci
10	Almanya	Hayır	Müdahaleci Olmayan
11	Yunanistan	Evet	Müdahaleci
12	Macaristan	Evet	Müdahaleci Olmayan
13	İrlanda	Evet	Müdahaleci Olmayan
14	İtalya	Evet	Müdahaleci
15	Letonya	Evet	Müdahaleci
16	Litvanya	Evet	Müdahaleci Olmayan
17	Lüksemburg	Evet	Müdahaleci Olmayan
18	Malta	Evet	Müdahaleci Olmayan
19	Hollanda	Hayır	Müdahaleci Olmayan
20	Polonya	Evet	Müdahaleci
21	Portekiz	Evet	Müdahaleci
22	Romanya	Evet	Müdahaleci
23	Slovakya	Evet	Müdahaleci Olmayan
24	Slovenya	Evet	Müdahaleci Olmayan
25	İspanya	Evet	Müdahaleci

26	İsveç	Evet	Müdahaleci Olmayan
27	Birleşik Krallık	Hayır	Müdahaleci
28	*Hırvatistan	Evet	Müdahaleci

Kaynak: Siekmann ve Soek, 2010). *Araştırma sonucu doğrultusunda eklenmiştir.

Tablo 2'den de anlaşılacağı üzere AB'ye üye ülkelerinde; Belçika, Almanya, Hollanda ve Birleşik Krallık dışındaki diğer 24 AB ülkesinde sporda uygulana bir spor yasasının varlığı söz konusudur. Ayrıca Bulgaristan, Kıbrıs, Fransa, Yunanistan, İtalya, Letonya, Polonya, Portekiz, Romanya, İspanya, Birleşik Krallık ve Hırvatistan olmak üzere toplam 12 ülke müdahaleci bir yapı izlemektedir.

3. Avrupa Birliği'ne üye ülkelerin spor spordan sorumlu bakanlıkları

Tablo 3: Spor Sisteminde Yer Alan Sporda Sorumlu Ulusal Bakanlıklar.

Sayı	**Ülke**	**Spordan Sorumlu Bakanlıklar**
1	Avusturya	Federal Sanat, Kültür, Kamu Hizmeti ve Spor Bakanlığı
2	Belçika	Gençlik Refahı, Spor, Adalet ve Brüksel'i Tanıtma Evleri Bakanlığı (Fransızca konuşan topluluk) Eğitim, Spor, Vlaamse Rand ve Hayvan Refahı Bakanlığı (Flaman topluluğu) Kültür, Medya ve Turizm Bakanlığı (Almanca konuşan topluluk)
3	Bulgaristan	Gençlik ve Spor Bakanlığı
4	Kıbrıs	Milli Eğitim, Kültür, Spor ve Gençlik Bakanlığı
5	Çek Cumhuriyeti	Milli Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanlığı
6	Danimarka	Kültür Bakanlığı
7	Estonya	Kültür Bakanlığı
8	Finlandiya	Eğitim ve Kültür Bakanlığı
9	Fransa	Spor Bakanlığı
10	Almanya	İçişleri, İmar ve Toplum Bakanlığı
11	Yunanistan	Kültür ve Spor Bakanlığı
12	Macaristan	İnsan Kaynakları Bakanlığı
13	İrlanda	Kültür, Miras, Turizm, Spor ve Gaeltacht Bakanlığı
14	İtalya	Başbakanlık- Gençlik Politikaları ve Spor Bakanlığı
15	Letonya	Eğitim ve Bilim Bakanlığı
16	Litvanya	Eğitim, Bilim ve Spor Bakanlığı
17	Lüksemburg	Spor Bakanlığı
18	Malta	Eğitim Bakanlığı
19	Hollanda	Sağlık, Sosyal Yardım ve Spor Bakanlığı
20	Polonya	Spor ve Turizm Bakanlığı
21	Portekiz	Eğitim Bakanlığı
22	Romanya	Gençlik ve Spor Bakanlığı
23	Slovakya	Milli Eğitim, Bilim, Araştırma ve Spor Bakanlığı
24	Slovenya	Eğitim, Bilim ve Spor Bakanlığı
25	İspanya	Kültür ve Spor Bakanlığı
26	İsveç	Sosyal İşler Bakanlığı
27	Birleşik Krallık	Dijital, Kültür, Medya ve Spor Daire Başkanlığı
28	Hırvatistan	Turizm ve Spor Bakanlığı

Kaynak: https://eige.europa.eu,2021.

Tablo 4'den de anlaşılacağı üzere AB ülkelerinde; spordan sorumlu bakanlıkların farklı isimlere sahip oldukları ve hatta bazı bakanlıkların spor yönetimde, sporun dışında; kültür, turizm, sosyal işler, medya vb. birçok yapıyı da bünyesinde barındırdığı görülmektedir.

5. Avrupa Birliği'ne üye ülkelerin spor finansman kaynakları

Avrupa spor finansmanı modelinin ortalama yapısının şu şekilde olduğu görülmektedir: Hane halkı harcamaları: 49,7; Yerel yönetimlerin spor bütçesi: %24,3; İşletmelerin spor finansmanı: %14,1; Devlet spor bütçesi: 11.9% (Andreff, 2010).

Tablo: 5 Spor Sisteminde Yer Alan Spor İçin Ülkelerin Finansal Desteği.

Sayı	**Ülke**	**Finansman Kaynağı**
1	Avusturya	Avustralya'da Spora finansal destek, devlet tarafından sağlanır. Hükümet bütçesinden her yıl "Toplumsal Rekreasyon ve Spor Tesisleri Programı" doğrultusunda planlanmaktadır. Avustralya'da kitle sporuna ve elit sporu geliştirmede hükümet desteği yapılmaktadır. Destek, Devlet adına hareket eden Avustralya "Spor Komisyonu (ASC)" aracılığı ile spor için finansal kaynak sağlar (Sunay, 2019).
2	Belçika	Flaman bölgesindeki belediyeler, Herkes için Spor politikalarını geliştirmek için merkezi Flaman hükümetinden fon alırlar, kamu fonlarının yaklaşık yüzde 75'inin tahsisinden sorumludur. 2016 yılında Flaman bölgesinde her biri belirli bir sporu temsil eden ve yöneten 38 spor federasyonu, bir veya daha fazla sporu temsil eden 27 rekreasyonel spor federasyonu ve sporla ilgili serbest zamanları değerlendiren dört organizasyon bulunmaktaydı. Bu federasyonlar Flaman hükümeti tarafından finanse edilmektedir (Scheerder, Claes ve ark. 2016)
3	Bulgaristan	Devlete ait spor tesislerinin inşası ve bakımı, anti-doping kontrolü, ulusal spor organizasyonlarının desteklenmesi ve düzenlenmesi de Gençlik ve Spor Bakanlığı aracılığıyla devletin yetkileri arasındadır. Belediyeler, ülkedeki tüm spor tesislerinin yaklaşık %90'ını oluşturan belediye spor tesislerinin bakımıyla ilgilenmektedir (Filipov, 2018).
4	Kıbrıs	Kıbrıs'ta spor federasyonları hem mali durumları hem de çalışma kuralları bakımından Devletin kontrolü altındadır (Siekmann, R. ve Soek, J. 2010). Kıbrıs Cumhuriyeti'ndeki En Yüksek Spor Otoritesi olan Kıbrıs Spor Örgütü (CSO) (https://www.safeyou.eu,2015), spor faaliyetlerini denetler, spor federasyonlarına tavsiyelerde bulunur, yurtdışındaki spor temsilciliğini organize eder, federasyonları düzenler, yarışmalar düzenler ve spor federasyonlarına spor hukuku ve uluslararası düzenlemeleri ihlal etmeleri halinde yaptırımlar uygular (Siekmann, R. ve Soek, J. 2010).
5	Çek Cumhuriyeti	Çek Cumhuriyeti'nde spor için kamu mali destek sistemi üç hükümet düzeyini içermektedir: Devlet bütçesi, bu bütçe profesyonel sporlara ve herkes için spora odaklanmaktadır. Devlet mali kaynaklarının yaklaşık %90'ını tahsis eden Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanlığı'na verilmiştir. Savunma Bakanlığı silahlı kuvvetler, İçişleri Bakanlığı, polis ve itfaiye sporlarından sorumludur. b. Bölgesel özyönetim bütçeleri (on dört bölge), spor için bölgesel hibe sistemleri farklıdır; kaynaklar çoğunlukla hibe talepleri temelinde tahsis edilir. c. Belediyeler yerel spor tesislerinin bakımından sorumludur ve yerel spor faaliyetlerini ve organizasyonlarını desteklemelidir. Her belediye kendi tercihlerine ve ekonomik durumuna göre kendi tahsisat kararlarını verir (Nemec, Nemec, ve Pavlík, 2014).

6	Danimarka	Devletin yerel spor kulüplerine doğrudan ya da dolaylı mali desteği yok denecek kadar azdır, esas destek belediyelerden gelmektedir. Kulüpler, merkezi hükümet tarafından finanse edilen ulusal spor organizasyonlarının faaliyetlerine katılırlarsa dolaylı olarak faydalanabilirler. Piyango ve At ve Köpek Bahislerinden Elde Edilen Kazançların Dağıtımı Kanunu, piyango gelirlerinin %70'inin Kültür Bakanlığı aracılığıyla ulusal spor kuruluşlarına dağıtılması gerektiğini belirtmektedir. Ulusal spor organizasyonları her yıl piyango gelirlerinin belli bir yüzdesini almaktadır (Ibsen, ve Elmose-Østerlund, 2016).
7	Estonya	Estonya'da spor faaliyetleri çeşitli kaynaklardan finanse edilmektedir: Devlet bütçesi, yerel bütçeler, vakıflar, sponsorlar ve bir kuruluş tarafından sağlanan finansmanı. Devlet bütçesinden destek, bir kalkınma planına sahip olan ve resmi istatistik araştırmaları yürüten ajansa, ilgili gerekliliklere uygun bir resmi istatistik raporunu zamanında sunan spor kuruluşlarına ödenir. Spor kuruluşlarını desteklemek için Devlet bütçesinden tahsis edilen fonların dağıtım prosedürü Kültür Bakanı tarafından çıkarılan bir yönetmelikle belirlenir (Siekmann ve Soek, 2010).
8	Finlandiya	Yakın zamana kadar, devlet spor bütçesi neredeyse tamamen Milli Piyango fonlarından (2019 itibariyle %97) oluşuyordu. Özel şirketler tarafından sponsorluk yoluyla spora finansman sağlanmaktadır. Belediyelerin spor hizmetlerine yönelik devlet finansmanı, merkezi hükümet tarafından yapılan karşılıksız olarak aktarılmaktadır, yani belediyeler bu parayı nasıl kullanacaklarına kendileri karar vermektedir. Belediyeler, spor hizmetlerini uygun gördükleri şekilde organize etme konusunda geniş bir özerkliğe sahiptir (Marjukka Mikkonen, Korsberg ve ark. 2022).
9	Fransa	Devlet, spor hareketine Devlet bütçesi ve Ulusal Spor Kalkındırma Fonu aracılığıyla mali destek sağlamaktadır. Devlet bütçesinin yaklaşık %0,2 si, büyük spor tesisleri ya da spor hareketinin yürütülmesi için kullanılırken, Ulusal Sporu Kalkındırma Fonundan (futbol bahisleri, at yarışları ve alkollü içecek vergilerinin bir kısmından alınan) ulusal ve bölgesel düzeyde kitle sporu ve elit spor için bütçe aktarılmakta ve okulda spor uygulamasının gerçekleştirilmesi amacıyla devlet eğitim sistemi bütçesinden spora bütçe tahsis edilmektedir (Gök ve Sunay, 2010).
10	Almanya	Ulusal hükümet, topluluk spor kulüplerini doğrudan desteklemezken, olimpik eğitim merkezleri gibi elit düzeydeki sporları doğrudan finanse etmektedir. Ulusal hükümet, Almanya'nın uluslararası yarışmalarda elit sporcular tarafından temsil edilmesi gibi ulusal çıkarları ilgilendiren spor faaliyetlerini finanse eder. Eyalet düzeyi, rekabetçi sporu ve ilgili eyalet düzeyindeki takımlara mensup sporcuları destekler. Ayrıca, ulusal spor federasyonları özellikle eğitim ve izcilik faaliyetleri için ulusal hükümetten mali destek almaktadır. Finansman genel olarak iki geniş kategoriye dayanmaktadır: temel finansman ve proje finansmanı. Temel finansman ağırlıklı olarak önceki yıllardaki sportif başarıya dayanırken, proje finansmanı Alman Olimpik Spor Konfederasyonu (DOSB) ve üye federasyonları arasındaki hedef anlaşmalarına dayanmaktadır. Devletten 16 eyalete spor için doğrudan tahsis edilen bir bütçe olmamasına rağmen, piyango gelirlerinden elde edilen para ya spor için eyaletlere ya da doğrudan federal spor konfederasyonlarına tahsis edilmektedir. Federal eyaletler spor federasyonlarını finanse etmektedir. Ayrıca spor tesislerinin inşası, antrenör ve eğitmenlerin maaşlarının ödenmesi, federal düzeydeki spor organizasyonlarının finansmanı, gençlik eğitimi ve spor öğretmenlerinin eğitimi ve yetiştirilmesi derneklerinin işletme maliyetlerinin karşılanması ve üniversitelerdeki spor araştırmalarının finansmanı için topluluklara mali destek vermektedir. Kulüplere sağlanan mali desteğin kaynağı ise: %3.3'ü ulusal hükümetten, %17.1'i bölgesel hükümetten ve %79.6'sı yerel hükümetten gelmektedir. Dolayısıyla, yerel yönetim

		düzeyi, tesislerin sağlanması ve spor hizmetlerinin sunulması açısından açık ara en önemli düzeydir (Breuer, Feiler ve Disch, 2016).
11	Yunanistan	Devlet, kanunla belirlendiği şekilde her türlü spor derneğine hibe yapar ve bunları kontrol eder. Hibelerin, bunları alan derneklerin amaçlarına uygun olarak kullanımı da kanunla belirlenir. Ancak, bu mali destek sadece ulusal spor federasyonlarını ilgilendirir ve profesyonel müsabakaların organizasyonundan sorumlu spor otoritelerini ilgilendirmez. Ancak gerçekte Devlet, kamu televizyonunun yayın hakları ve yine Devlet tarafından kontrol edilen bir bahis şirketinin sponsorluğu yoluyla profesyonel sporları dolaylı olarak desteklemektedir. Profesyonel spor otoriteleri mali olarak Ticaret Bakanlığı tarafından kontrol edilmektedir (Siekmann ve Soek, J. 2010).
12	Macaristan	Macaristan Olimpiyat Komitesi (HOC) hükümet dışı şemsiye kuruluş olarak atanmış ve beş temel alanda spor için tüm devlet fonlarının dağıtımından sorumlu hale gelmiştir: (i) Olimpik sporlar, (ii) Olimpik olmayan sporlar, (iii) öğrenci ve üniversite sporları, (iv) serbest zaman sporları ve (v) engelli sporları. Spor örgütleri devlet bütçesinden ve hibelerden fon alırlar ve bağışlar, sponsorluk, etkinlikler ve üyeliklerden gelen kendi kaynaklarına sahiptirler. Bölgesel ve yerel düzeyde, belediyelerin spor komiteleri, bölgesel ve yerel sporların (serbest zaman/öğrenci/engelli sporları) organize edilmesi ve finanse edilmesi ve spor tesislerinin finanse edilmesi ile ilgili sorumluluklara sahiptir. 2004 tarihli Spor Yasası'nda 2011 yılında yapılan değişiklikler, piyangolardan elde edilen vergi gelirlerinin %12'sinin ve spor bahislerinden elde edilen vergi gelirlerinin %50'sinin, ulusal futbol federasyonu tarafından üye kulüplere dağıtıldığı futbolu finanse etmek için kullanılmasını öngörmüştür (Perényi, 2016).
13	İrlanda	İrlanda'da bir miktar Devlet finansmanı bulunmaktadır. Sanat, Spor ve Turizm Bakanlığı, Milli Piyango tarafından finanse edilen Spor Sermayesi Programını yönetmektedir. Ayrıca, 1999 tarihli İrlanda Spor Konseyi Yasası uyarınca hareket eden İrlanda Spor Konseyi tarafından belirli ulusal spor kuruluşlarına finansman sağlanmaktadır. İrlanda Spor Konseyi kendisini bu kuruluşlar için bir kaynak olarak görmekte ve öncelikli olarak bu kuruluşların kapasitelerini güçlendirmeyi ve geliştirmeyi hedeflemektedir (Siekmann ve Soek, 2010).
14	İtalya	Devlet, İtalya Milli Olimpiyat Komitesi'ne (CONI) spor sektöründe her türlü düzenleme izni vermiştir. CONI tüm görev ve çalışmalarını, "Coni Servizi Spa" adlı limited şirket vasıtasıyla yerine getirmektedir. Devlet doğrudan Hesap Denetçileri Yüksekokulu'na bağlı 5 üye dışında iki kişiyi daha görevlendirmiştir. Bunlardan biri Kültürel Miras ve Faaliyetleri Bakanı tarafından ve diğerleri Ekonomi Bakanı tarafından atanmaktadır. Diğeri ise CONI tarafından seçilmektedir (Dilek ve Arslan, 2021). Devlet CONI'yi doğrudan finanse etmekte ve Coni Servizi'yi doğrudan kontrol etmektedir. Sayıştay aynı zamanda ulusal federasyonların hesaplarını da kontrol etme yetkisine sahiptir. Bunun nedeni, ulusal spor federasyonları ile ulusal federasyonları doğrudan veya dolaylı olarak finanse eden CONI arasındaki hizmet ilişkisinin kamusal niteliği ve CONI'nin kaynaklarının kamusal niteliğidir (Siekmann ve Soek, 2010).
15	Letonya	Devlet bütçesine ilişkin olan, "Spor" programı ile "Yüksek performanslı spor" alt programları mevcuttur. "Yüksek performanslı spor" alt programında öncelik Letonya Olimpiyat Komitesi, Letonya Olimpiyat Takımı ve Letonya Olimpiyatçıları Sosyal Fonu programlarının desteklenmesine verilmiştir. Yüksek performans gösteren sporcuların eğitim ve atletik gelişimlerini bir arada yürütebilmelerini kolaylaştırmak için sporcu-öğrencilere burs tahsis etmektedir. Burslar, devlet bütçesinin "Spor

		Federasyonları ve Spor Etkinlikleri" hibe alt programından tahsis edilmektedir. Spor Federasyonları Konseyi, spor federasyonlarının faaliyetlerine ilişkin bilgileri yıllık olarak özetler ve Devlet bütçe programı çerçevesinde kurul tarafından oluşturulan kriterler temelinde amaçlanan federasyon fonunu dağıtır. Devlet finansmanının yanı sıra, sporun finansmanı için başka kaynaklar da bulunmaktadır (Dombrovska ve Luika, 2018).
16	Litvanya	Sektörün tamamını temsil eden ana paydaşlar kamu, sivil toplum ve ara aktörlerdir. Beden Eğitimi ve Sporu Teşvik Fonu; alkol ve tütün tüketim vergisinden elde edilen yıllık gelirin yüzde birini, piyango ve kumar vergisinden elde edilen gelirin ise yüzde onunu almaktadır. Fon, beden eğitimi ve spor projelerini desteklemektedir. Yerel düzeyde 60 belediyenin tamamı spordan sorumludur. Belediyelerdeki bu birimler, sporun yerel düzeyde örgütlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır: spor politikasından, spor tesislerinin işletilmesi ve bakımından, spor faaliyetlerinin finanse edilmesinden, yüksek performans gösteren sporculara hibe ve prim ödenmesinden vb. sorumludurlar. Yerel düzeyde, ülke genelinde, çocuk ve gencin spor yaptığı 84 kamu spor eğitim merkezi yerel yönetimlerin sorumluluğu altındadır ve yerel bütçenin büyük bir kısmı bu okulların finansmanına gitmektedir. Spor tesislerinin çoğu yerel yönetimler tarafından finanse edilmektedir (https://www.essa-sport.eu,2019).
17	Lüksemburg	Lüksemburg'da Spor Yasası, Devletin spor faaliyetleri, teknik denetim ve spor idaresi için verdiği fonların her yıl Devlet bütçesinde belirlenmesini öngörmektedir. Devlet finansmanı, sübvansiyonlar ve belirli bir harcama için mali katkılar olarak ikiye ayrılır ve ikincisi destekleyici belgeler gerektirir. Devlet, yarışma ve eğlence sporları ve spor altyapısı için sübvansiyonlar ve mali katkılar sağlar. Devlet spor kulüplerine ve federasyonlara, lisanslı üye sayısını, özellikle de genç üye sayısını, kulüp eğitmenlerinin niteliklerini ve federasyonun resmi müsabakalara katılımını dikkate alan bir puan sistemine dayalı olarak olağan sübvansiyonlar sağlamaktadır. Federasyonlarla ilgili olarak, Devlet, olağan yardımlardan ziyade federasyonların işletme giderleri için mali katkı sağlamaya daha meyillidir (Siekmann ve Soek, 2010).
18	Malta	Malta'da spor federasyonları Malta Spor Konseyi'ne kaydolmayı tercih edebilirler. Malta Spor Konseyi'ne kaydolan tüm spor organizasyonları, Malta Spor Yasası kapsamında yardım veya destek alma hakkına sahiptir. Devlet, Malta Spor Konseyi tarafından kayıtlı spor organizasyonlarına sağlanan programlar aracılığıyla dolaylı olarak katılır. Spor tesislerinin bakımı ve iyileştirilmesi de dahil olmak üzere, tabandaki sporculara yardımcı olmak için tesislerin, ekipmanların ve eğitimin iyileştirilmesine yönelik çeşitli teşvik Programları bulunmaktadır. Devlet, Spor Otoritesi aracılığıyla, kuruluşlar tarafından alınan kamu fonlarının verildikleri amaç için kullanıldığını doğrular. Mali yıl sonunda, Malta Spor Konseyi'ne kayıtlı spor kuruluşları, Konsey'in kuruluşun kâr amacı gütmediğini doğrulayabilmesi için denetlenmiş hesaplarını sunmalıdır. (Siekmann ve Soek, 2010).
19	Hollanda	Hollanda spor yapısındaki en önemli hükümet aktörü belediyedir: ağırlıklı olarak spor tesislerinin ve mekanlarının inşası ve mali yönetimi için olmak üzere spora yapılan kamu harcamalarının yüzde 87'sinden sorumludurlar. On iki Hollanda eyaleti yerel düzeyde spor kulüplerine ve diğer spor tedarikçilerine yardım sağlayan il spor konseylerini finanse etmektedir. Tüm yerel spor kulüpleri ve ulusal şemsiye kuruluşlar gönüllü bir kurula sahiptir ve gönüllülerle çalışır. Spor kulüpleri mali olarak kendi üyelerine ve daha az oranda dış ilişkilere ve desteğe bağlıdır: ortalama olarak üyelik aidatları spor kulüplerinin toplam bütçesinin %58'ini ve kantin gelirleri

		%13'ünü karşılarken, sponsorluk %9 ve yerel hükümet sübvansiyonları %4'tür (Waardenburg ve Bottenburg, 2013).
20	Polonya	Ulusal hükümet bünyesinde, Spor ve Turizm Bakanlığı, Polonya'daki tüm spor federasyonlarını denetleyerek rekabetçi ve rekreasyonel sporun geliştirilmesinden sorumludur. Hükümet, çocuklar ve gençler arasında spor faaliyetlerinin teşvik edilmesinde spor kulüplerinin işleyişini doğrudan desteklemeyi amaçlayan bir "Kulüp" programı başlatmıştır. Spor ve Turizm Bakanlığı programları, bakanlık bütçesi, milli piyangodan elde edilen gelirin %25'ine sahip bir Fiziksel Kültür Geliştirme Fonu ve alkollü içeceklerin reklamını yapan kuruluşlardan alınan KDV vergi matrahının %10'undan elde edilen Okullar için Beden Eğitimi Fonu ile finanse edilmektedir. Gençler için yerel spor kulüpleri esas olarak yılda bir kez yerel bütçeden finanse edilir. Çoğu durumda, yerel spor kulüplerinin spor altyapısına ücretsiz veya indirimli erişimi vardır (Piątkowska, 2016).
21	Portekiz	Yerel yönetimler Portekiz'de sporun ana finansörleridir (Santos dos Santos, Carvalho ve Gomes dos Santos, 2020). Yerel yönetimlere verilen rol, sporun temellerini geliştirmek için çok önemlidir. Yüksek performanslı sporların, diğer kaynakların yanı sıra sponsorluk, televizyon hakları, giriş ücretleri yoluyla önemli fonlar yaratmaktadır (Teixeira ve Ribeiro, 2016).
22	Romanya	Yüksek performanslı sporları destekleyen sorumluluk paylaşımı: spor federasyonları bir sivil toplum kuruluşu olarak Romanya Olimpiyat ve Spor Komite (COSR) tarafından devlet kontrolünde olup yüksek performanslı sporları desteklemektedir ve İçişleri Bakanlığı ile Eğitim, Araştırma, Gençlik ve Spor Bakanlığı aracılığıyla kamu yetkilileri herkes için sporu desteklemektedir. Demokratik rejimde, devletten asgari düzeyde mali destek sağlanmış, diğer finansman kaynaklarının belirlenmesi ve sponsorluk yasaları bugün bile gerçek bir sorun teşkil etmektedir (Rusu ve Cuza, 2016).
23	Slovakya	Devlet bütçesi ağırlıklı olarak sporu finanse etmektedir. Kamu makamları Slovak Cumhuriyeti'nde sporu, spor faaliyetleri için ayrılan kamu fonlarından finanse etmektedir. Diğer kaynaklar arasında Devlet bütçesine piyangolardan elde edilen gelir ve spor projeleri için ayrılan fonlar yer almaktadır. Bu Devlet bütçesi fonlarına ek olarak, spor kuruluşları bütçelerine parasal veya ayni katkılar şeklinde başka doğrudan ve dolaylı fon kaynaklarına da sahip olabilirle (Asványi, Hrbek ve Plavčan ve ark. 2022).
24	Slovenya	Slovenya'da spor bir kamu malı olarak kabul edilir ve bu nedenle kamu fonlarından finanse edilir. Sporun şeffaf kamu finansmanı ile devlet, her yaştan ve yetenekten insan için sporun erişilebilirliğini sürdürmeyi amaçlamaktadır. Finansman yapısı spor sisteminin genel yapısıyla uyumludur ve Yıllık Spor Programına (APS) göre yıllık olarak tahsis edilir. Devlet düzeyinde iki ana kamu fon sağlayıcısı vardır; Eğitim, Bilim ve Spor Bakanlığı (MESS) ve Spor Kuruluşları Vakfı (FSO), üçüncü ve en büyük kamu fon sağlayıcısı ise yerel topluluklardır. Bunlar ortalama olarak spor için kamu fonlarının yaklaşık %70'ine katkıda bulunmaktadır. MESS kaynakları Slovenya Cumhuriyeti Hükümet bütçesi tarafından sağlanırken, yerel düzeydeki kaynaklar yerel toplulukların bütçeleri tarafından sağlanmaktadır (Horvat ve Mason, 2022).
25	İspanya	Ulusal spor federasyonları, Yüksek Spor Konseyi tarafından sağlanan hibelerle finanse edilmektedir. Bölgesel (Özerk Topluluk) spor federasyonları spor müsabakalarını özerk düzeyde organize eder, yönetir ve düzenler. Genellikle bölgesel spor kulüplerine ekonomik kaynak sağlamazlar. Spor kulüpleri, üyeler tarafından ödenen aidatlar, Spor Eğitim programlarından elde edilen gelirler ve bölgesel

		hükümetler, il yönetim organları ve belediyelerden sağlanan hibeler yoluyla elde etmeyi başardıkları ekonomik kaynaklarla finanse edilmektedir (Llopis-Goig, 2016).
26	İsveç	Sporun mevcut finansmanı ile ilgili olarak, spor kulüplerinin gelirlerinin üçte biri üyelik ve antrenman ücretlerinden, üçte biri piyango, sponsorluk ve çeşitli satış faaliyetleri gibi ticari faaliyetlerden, kalan üçte biri ise kamu finansmanından elde edilmektedir. Gönüllü ve üyeliğe dayalı kulüp sporları bugün toplam 210 milyon Avro tutarında ulusal hükümet hibesinden yararlanmaktadır. Buna ek olarak, yerel yönetimler spor tesislerine, spor kulübü faaliyetlerine ve liderlerine ve il meclisleri Bölgesel Spor Federasyon'ların işletilmesine bulunmaktadır. Ulusal hükümetin spora sağladığı finansman her zaman vergi gelirlerine dayanmıştır. Finansmanın devlet kontrolündeki kumar piyasasından elde edilen gelirlere bağlı olduğu kısa dönemler (1935-1939, 1998-2009) dışında, hükümetin spora desteği ulusal bütçenin bir parçasıdır ve parlamento tarafından yıllık olarak izlenir (Fahlén ve Stenling, 2015).
27	Birleşik Krallık	Dijital, Kültür, Medya ve Spor Bakanlığı'na (DCMS) karşı sorumludur. Bütçe ve Milli Piyango gelirlerini Olimpik ve Paralimpik spora yatırır ve Olimpik ve Paralimpik planlarını uygulamaları için bir dizi Ulusal Yönetim Organı'na (NGB) fon dağıtır. Birleşik Krallık'ın dört ülkesinin her birinin, spor politikasını yürütmekle görevli kendi spor konseyi vardır. Bunlar: Sport England, Spor Kuzey İrlanda sportscotland ve Galler Spor Konseyi. Bu kurumlar aynı zamanda devlet ve piyango fonlarını spora dağıtmakta, sermaye oluşturma ve geliştirme programlarını desteklemektedir. (Richard, 2018). UK Sport, DCMS tarafından finanse edilir ve DCMS'ye karşı sorumludur. Kuzey İrlanda, İskoçya ve Galler'den yarışmacılar, UK Sport'un gerçekçi madalya potansiyeli/yeteneği olan sporları ve sporcuları destekleyen Dünya Klasında Programına dahil olmak için yeterli statüyü elde edene kadar kendi ülkeleri tarafından finanse edilmektedir. Spor için finansman iki kaynaktan gelir: Maliye (yani Hükümet) ve Milli Piyango. DCMS ve onun Kuzey İrlanda, İskoçya ve Galler'deki muadilleri Hazine'den fon alır ve ülke spor konseylerine hükümetin önceliklerini karşılamak üzere tasarlanmış fonlar verir (Keech ve Naurright, 2015).
28	Hırvatistan	Hırvatistan Cumhuriyeti'nde sporun finansmanı; spor yeri işletiminden, üyelik aidatlarından, şans oyunlarından, bütçe fonlarından (eyalet ve yerel), bağışlar ve sponsorluklardan elde edilen gelirlerden oluşmaktadır (Borbély, 2015).

Tablo 5'den de anlaşılacağı üzere AB'ye üye ülkelerinde sporun; çoğunlukla ana finansman kaynağının devlet ve yerel yönetimlerin etkin rol oynadığı ve daha sonra bahis ve piyango gelirlerinin, nadirde olsa bağışlar ve gönüllüğünde sporun gelişimine katkısı olduğu görülmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Bu bölümde, spor politika ve yasal mevzuat modelleri karşılaştırılan AB üyesi ülkelerin elde edilen bulgular çerçevesinde belirlenen beş değişkene göre sonuçlar belirtilmiştir.

Avrupa Birliği'ne üye ülkelerin spor sistemlerinin yapısal özellikleri

Tablo 1 incelendiğinde; Araştırmacılar ulusal spor sistemlerinin dört konfigürasyonunu sunarlar: bürokratik, girişimci, misyoner ve konfigürasyonlar. Tipoloji dört ana faktöre dayanmaktadır, yani sistemin resmi düzenlemelerinde kamu otoritelerinin oynadığı rol, ilgili çeşitli aktörlerin koordinasyon ve katılım düzeyi, farklı tedarikçilerin kamu, gönüllü ve ticari aktörlerin rolü- ve sistemin talep değişikliklerine uyarlanabilirliğidir (Scheerder, Vandermeerschen ve ark. 2011).

"gönüllü spor hareketinin baskın olduğu" "misyoner yapılandırma": Avusturya, Danimarka, Almanya, İtalya, Lüksemburg, İsveç ve *Bulgaristan; "kamu makamlarının baskın olduğu " "bürokratik yapılandırma" : Belçika, Kıbrıs, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Finlandiya, Fransa, Yunanistan, Macaristan, Letonya, Litvanya, Malta, Polonya, Portekiz, Slovakya, Slovenya, İspanya ve *Romanya; "içinde özel paydaşların baskın olduğu" "girişimcilik yapılandırması" : İrlanda ve Birleşik Krallık; "içinde sosyal ajanların baskın olduğu" "sosyal konfigürasyon" : Hollanda ve *Hırvatistan (Chappelet, 2010). * Araştırma doğrultusunda eklenmiştir.

Avrupa Birliği'ne üye ülkelerin spor hukukunun varlığı ve yapısı

Tablo 2 incelendiğinde; Belçika, Almanya, Hollanda, Birleşik Krallık 'ta mevcut bir spor yasası bulunmamaktadır. Diğer 25 Avrupa Birliği üye ülkesinde spor yasasının varlığı görülmektedir. Ayrıca AB'ye üye 12 ülkenin spor yasasının "müdahaleci", 16 ülkesinde "müdahaleci olmayan" bir yapıya sahip oldukları görülmektedir.

Spor hukuku, sözleşme müzakereleri ve uyuşmazlıkların çözümünden fikri mülkiyet hakları ve yönetişime kadar çok çeşitli hukuki konuları kapsayan ve sürekli gelişen bir alandır (https://lelaw.com.cy, 2023).

Avrupa bütünleşmesinin ilk yıllarında spor bir politika alanı olarak değerlendirilmiştir. Sporun Avrupa gündeminde konu olarak gündem olması, 1973 yılındaki Walrave/Koch vs UCI davası ile olmuştur. "Avrupa Toplulukları Adalet Divanı", spor etkinliklerinin ekonomik özelliği itibariyle, AB hukukuna dahil olduğunu belirtmiştir. 1990'lı yıllarda spor politikasında en etkili faktör, "Avrupa Toplulukları Adalet Divanı" olmuştur. Divan, davalar temelinde oluşturduğu içtihat hukukuyla AB spor politikasının hukuki yönden alt yapısını oluşumuna zemin hazırlamıştır. Aynı zamanda 1995 yılındaki Bosman davasında, profesyonel sporcuların serbest dolaşımına yönelik kuralları düzenlemiştir (Taş, İ. ve ark. 2103:139).

Ülkelerin spor hareketi, yasalar doğrultusunda yürütülmektedir. Spora yönelik yasalar, hükümet ile spor hareketi arasındaki ilişkiyi büyük oranda kolaylaştırmaktadır (Gök, Y. ve ark. 2010:16). Avrupa'da spor mevzuatına iki farklı yaklaşım vardır. Ülkeler "müdahaleci" veya "müdahaleci olmayan" bir spor mevzuatı modeli benimsemiştir (Siekmann ve Soek, 2010).

Avrupa Birliği'ne üye ülkelerin spor spordan sorumlu bakanlıkları

Tablo 3 incelendiğinde; Avrupa Birliği üyesi olan 28 ülkenin her ne kadar aynı Birlik çatısı altında toplanmasına rağmen, spordan sorumlu bakanlıklarının ismi ve içeriği farklılık göstermektedir. Bakanlık kelimesinin yanına "spor" sözcüğü dışında, "eğitim, kültür, bilim, turizm vb." kavramlara da yer vermişlerdir.

Avrupa Birliği'ne üye ülkelerin spor finansman kaynakları

Tablo 4 incelendiğinde; Avrupa Birliği üyesi olan 28 ülkenin temelde spor finansman kaynağının devlet olduğu gözlemlenmektedir.

Spor politikasını ve sporun yapısını analiz etmenin bir yolu da Devletin geniş rolünü incelemektir. Devlet, toplumları yöneten ve idare eden yapıları ifade eder (Richard, 2018). Yerel yönetimlerin spor finansmanına katkısı genel olarak; tesislerin bakım ve onarımı, spor kulüplerine malzeme vermek ya da amatör takımlar arasında spor karşılaşmaları düzenlemek şeklindedir. Gönüllülerin de spora olan katkısı azımsanmamalıdır. Örneğin:

İsveç'te gönüllü ve üyeliğe dayalı sporun idari yapısı İsveç Spor Konfederasyonu (SSC) 1903'teki kuruluşundan bu yana sabit kalmıştır. İsveç sporunun belirleyici karakteri ve örgütlenme ilkesi bireylerdir: 9,5 milyonluk nüfusun toplam 3.147.000'i 20.164 gönüllü ve üyelik temelli spor kulübü oluşturmaktadır (Riksidrottsförbundet 2012; Fahlén ve Stenling, 2015). Birleşik Krallık'taki spor politikasındaki gelişmelere bakıldığında, sporun tarihsel olarak çoğunlukla gayri resmi ve gönüllü sektörlerde yer aldığı görülmektedir (Richard, 2018).

Sonuç olarak; sporun politikası ve yönetiminde etkili olan yapıya baktığımızda, AB ve AB'ye üye olan ülkelerde, spor yönetimleri hükümete bağlı kurum ve kuruluşlar oluşturmakta, spor ile ilgili süreçler bakanlığa bağlı birimler tarafından yürütülmektedir. Sporun yönetiminde ve finansal desteğinde, hükümet, milli olimpiyat komiteleri, spor konfederasyonları, spor branşlarını içeren spor federasyonları, bölgesel ve yerel spor organizasyonları etkin rol oynarken; sponsorluk sağlayan işletmeler, şans ve bahis gelirleri ile gönüllüler de hem sporun geniş kitlelere yayılmasına hem de finansal yapısına katkı sağlamaktadır. AB'ne üye ülkelerin spor politikası, yapısı, spor hukuku ve finansman kaynakları için, yeni çalışmaların bilimsel bir yol izleyerek bu konuda araştırmaların artırılması önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

Andreff, W. (2010). Publıc And Prıvate Sport Fınancıng In Europe: The Impact Of Fınancıal Crısıs. Conference: 18th European Association of Sport Management ConferenceAt: Prague. September 2010

Asványi, G., Hrbek, P., Ožvaldová, A. ve Plavčan, P. (2022). Innovatıons In Sport Fınancıng In The Slovak Republıc. Internatıonal Conference On Innovatıons In Scıence And Educatıon (Economıcs And Busıness) March 16, 2022, Prague, Czech Republıc.

Aykın, A.G. ve Bilir, F.P. (2013). Hükümet Programları ve Spor Politikaları. Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 22, Sayı 2, 2013, Sayfa 239-254. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/50860.

Bolçay, D.D. (Ocak, 2019). Avrupa Birliği'nin Spor Politikaları, Çankaya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

Borbély, T. (2015). Sports financing in Croatia, pplied Studies in Agribusiness and Commerce, Center-print Publishing House, Debrecen. Vol. 9. Number 1-2, pages 31-34.

Breuer, C., Feiler, S. ve Disch, J. (2016). Ibsen, B., Nichols, G. ve Elmose-Østerlund, K. (Ed.). Sports Club Polıcıes In Europe. Socıal Inclusıon And Volunteerıng In Sports Clubs In Europe. University of Southern Denmark, 2016. ISBN 978-87-93496-02-6.

Breuer, C., Hoekman, R., Nagel, S. ve van der Werff, H. (Ed.) (2015). A Cross-National Comparative Perspective on Sport Clubs in Europe. January 2015. DOI:10.1007/978-3-319-17635-2_23. Publisher: Springer International Publishing. https://www.researchgate.net/publication/282641670_A_Cross-National_Comparative_Perspective_on_Sport_Clubs_in_Europe.

Chappelet, J-L. (Nisan, 2010). Autonomy of sport in Europe, Sports policy and practice series Council of Europe Publishing, French edition: L'autonomie du sport en Europe. https://serval.unil.ch/resource/serval:BIB_F6D25B8BBC04.P001/REF.pdf

Constantin, M.S. (2012). The Role Of Sportive Management In The Development Of Sporting Activities In Romania, The Annals Of The "Stefan Cel Mare" Unıversity Issn – 1844 – 9131, Volum V issue 1. http://www.usv.ro/fefs/pagini/revista_1/archive/volume_V_issue_1/14The_role_of_sportive_management_in_the_development_of_sporting_activities_in_romania_mavriche_sergiu.pdf

Coverage for data collection 2021.https://eige.europa.eu/sites/default/files/wmid_mapping_sp_natmin_1.pdf. Erişim Tarihi: 20.05.2023.

Cyprus Sports Organızatıon.https://www.safeyou.eu/?page_id=2024&lang=de. Erişim Tarihi: 01.03.2023

Dilek, İ. ve Arslan, L. (2021). Türkiye ve İtalya Spor Kulüplerinin Örgütsel Yapılarının Kıyaslamalı Analizi. Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 6(4), 311-328.

Dombrovska, A. ve Luika, S. (2018). Hıgh-Performance Sport Management In Latvıa: A Revıew Of Sport Federatıons' Managers Vıew. LASE Journal of Sport Science 2018 Vol 9, No. 2, Pages 17 – 45 DOI: 10.2478/ljss-2018-0008 p-ISSN: 1691-7669/e-ISSN: 1691-9912/ISO 3297. https://dspace.rsu.lv/jspui/bitstream/123456789/9578/2/PROBLEMATICS_OF_SPORTS_LAW_IN_LATVIA.pdf.

Eroğlu, S. Y., Karakuş, S. ve Işık, U. (Aralık, 2016). Türk Spor Politikalarında Güncel Sorunların İncelenmesi, TİDSAD Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 3, Sayı: 9, s. 186-201.

Fahlén, J. ve Stenling, C. (2015). Country Profile Sport policy in Sweden. International Journal of Sport Policy and Politics, 2015.https://www.researchgate.net/publication/279750505_Sport_policy_in_Sweden.

Filipov, N. (2018). Contemporary Sport Policy in Bulgaria – Priorities, Problems and Future Prospects for Tackling Inactivity: focus on sport participation, University of Jyväskylä Faculty of Sport

and Health Sciences Social Sciences of Sport Master's Thesis Spring. https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/58826/1/URN%3ANBN%3Afi%3Ajyu-201807033463.pdf

Gilang Ramadhan, M., Tantra Paramitha, S., Ma'mun, A. ve Munajat Saputra, Y. (2022). Analysis of Sports Policy on The Scope of Recreational Sports in Development Through Sports. 5th International Conference on Sport Science and Health (ICSSH 2021). Advances in Health Sciences Research, volume 45.

Gök, Y. ve Sunay, H. (2010). Türkiye ve Fransa'da Uygulanan Spor Yönetiminin Kamu Yönetimi Açısından Karşılaştırılması. Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 2010, VIII (1) 7-16. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/602531.

Hellmund, F. (2017). Guıde To Eu Sport Polıcy. Publisher Eoc Eu Office. November 2017.https://www.euoffice.eurolympic.org/wp-content/uploads/2022/12/guide_to_EU_Sport_Policy-paginas-1-13.pdf.

Horvat, C.A. ve Mason, C. (2022). Country Profile of Slovenia: Sport Policy System in a Small State, International Journal of Sport Policy and Politics, November 2022, International Journal of Sport Policy 14(1):1-15. DOI:10.1080/19406940.2022.2137555. https://www.researchgate.net/publication/365297108_Country_Profile_of_Slovenia_Sport_Policy_System_in_a_Small_State.

Ian, H. (Aralık, 2009). European Models of Sport : Governance, Organisational Change and Sports Policy in the EU. https://hermes-ir.lib.hit-u.ac.jp/rs/bitstream/10086/18054/1/HJart0500100410.pdf

Ibsen, B ve Elmose-Østerlund, K. (2016). Sports Club Polıcıes In Europe. Socıal Inclusıon And Volunteerıng In Sports Clubs In Europe. University of Southern Denmark, 2016. ISBN 978-87-93496-02-6.

Improving employment in the field of sport in Europe through vocational training. Vocational education and training in the field of sport in the European Union: situation, trends and Outlook. https://educamp.coni.it/images/documenti/mercatolavoro/vocasport_en.pdf. Erişim Tarihi: 10.02.2023.

Jürgen Mıttag, J., Bock, V., TıssoN., V., Naul, R. ve ark. (2021). EU sports policy: assessment and possible ways forward. Study. Requested by the CULT committee. Policy Department for Structural and Cohesion Policies Directorate-General for Internal Policies PE 652.251 - June 2021. https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/237440/PE652-251_Study-EU-Sport-Policy.pdf.

Karataş, Z. (Ocak, 2015). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Sosyal Hizmet E-Dergisi, cilt:1, sayı:1.

Katsarova, I. ve Halleux, V. (2019). EU sports policy. Going faster, aiming higher, reaching further. Briefing. Members' Research Service PE 640.168 – September 2019. https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/640168/EPRS_BRI(2019)640168_EN.pdf.

Keech, M. ve Nauright, J. (2015). Sports Industry and Policy in the United Kingdom. https://www.academia.edu/12221511/Sports_Industry_and_Policy_in_the_United_Kingdom

Llopis-Goig, R. (2016). Ibsen, B., Nichols, G. ve Elmose-Østerlund, K. (Ed.). Sports Club Polıcıes In Europe. Socıal Inclusıon And Volunteerıng In Sports Clubs In Europe. University of Southern Denmark, 2016. ISBN 978-87-93496-02-6.

Marjukka Mikkonen, M., Korsberg, M., Lehtonen, K. ve Stenvall, J. (2022). Sport policy in Finland, International Journal of Sport Policy and Politics, September 2022. DOI:10.1080/19406940.2022.2127837.https://www.researchgate.net/publication/363925567_Sport_Policy_in_Finland.

Mumcu, H.E. (2019). Bazı Ab Ülkelerinde Uygulanan Engelli Spor Politikalarının Ekonomik, Sosyal ve Proje Bazlı Olarak Türkiye İle Karşılaştırması, T.C. Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Programı, Doktora Tezi, Kütahya.

Nadolu, D. (2020). Sport and public policy in Romania. Case study: Timisoara. Balt J Health Phys Act. 2020, Vol:12, Issue: 5, SpecIss(1):30-35. doi: 10.29359/BJHPA.12.Spec.Iss1.04.

Nemec, J., Nemec, M. ve Pavlík, M (2014). Public financing of sports in the Czech Republic and the Slovak Republic: processes and their evaluation. Life Science Journal 2014;11(12). http://www.lifesciencesite.com/lsj/life1112/103_26737life111214_537_541.pdf.

Pehoıu, C. ve Puşcocı, S. (2010). Management- complex system of influence on sports activities in Romania, Applied Economics, Business And Development. http://www.wseas.us/e-library/conferences/2010/Tunisia/AEBD/AEBD-41.pdf

Perényi, S. (2016). Ibsen, B., Nichols, G. ve Elmose-Østerlund, K. (Ed.). Sports Club Polıcıes In Europe. Socıal Inclusıon And Volunteerıng In Sports Clubs In Europe. University of Southern Denmark, 2016. ISBN 978-87-93496-02-6.

Piątkowska, M. (2016). Ibsen, B., Nichols, G. ve Elmose-Østerlund, K. (Ed.). Sports Club Polıcıes In Europe. Socıal Inclusıon And Volunteerıng In Sports Clubs In Europe. University of Southern Denmark, 2016. ISBN 978-87-93496-02-6.

Richard, T. (2018) Sport policy and the structure of sport in the UK. In: Hassan, D. (ed.) Managing Sport Business: An Introduction (2nd edition). Foundations of Sport Management. CRC Press, pp. 58-77. ISBN 9781138291386. https://eprints.bbk.ac.uk/id/eprint/24860/1/Sport%20policy%20chapter%20-%20Pre-publication%20version.pdf.

Rusu, O. ve Cuza, A. (2016). Sport and Politics - Unilateral or Joint Interests? Romanian Case. International Journal of Science Culture and Sport September 2016 : 4 (Special Issue 2) ISSN : 2148-1148 Doi : 10.14486/IntJSCS575.

Saatçioğlu, C. (2013). Spor Ekonomisi Teori, Politika ve Uygulama, Ankara: Gazi Kitabevi.

Santos dos Santos, E., Carvalho, M.J. ve Gomes dos Santos, A. (2020). Financing of Sport by Local Authorities in Portugal: Analysis from 1990 to 2016. Revista Intercontinental de Gestão Desportiva. 2020, Vol. 10, e10004. https://app.periodikos.com.br/article/5ea338300e88255a7c6323ee/pdf/rigd-10-1-e10004.pdf.

Scheerder, J., Vandermeerschen, H., Tuyckom, C.V., Hoekman, R., Breedveld, K. Ve Vos, S. (2011). Understanding The Game Sport Participation In Europe (Facts, Reflections and Recommendations). Sport Policy&Management 10, Katholieke Universiteint Leuven. https://core.ac.uk/download/pdf/55725805.pdf

Sennett, J., Le Gall, A., Kelly, G., Cottrill, R., Goffredo, S. ve Spyridopoulos, K. (2022). Study on the European Sport Model. A report to the European Commission. April 2022.

Siekmann, R. ve Soek, J. (2010). Models of Sport Governance in the European Union: The Relationship between State and Sport Authorities, International Sports The Free Library, Law Journal, July 1, 2010. https://www.thefreelibrary.com/Models+of+sport+governance+in+the+European+Union%3A+the+relationship...-a0352250454

Škorić, S. ve Hodak, Z. (2011). The system of sports financing and management in the Republic of Croatia, Zb. rad. Ekon. fak. Rij. Preliminary communication, vol. 29, sv. 2, 443-464.

Sports Law in Cyprus: A Comprehensive Overview.https://lelaw.com.cy/intellectual-property/sports-law-in-cyprus-a-comprehensive-overview/. Erişim Tarihi:04.06.2023

Sunay, H. (2019). Türk Spor Politikasına Analitik Bir Bakış. Erişim Tarihi: 01.11.2019. http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/17/346/3599.pdf

Taş, İ., Şemşit, S. ve Eylemer, S. (2013). Avrupa Birliği Örneğinde Uluslararası Spor Politikasının Gelişimi: Ekonomik, Sosyal ve Siyasal Boyut, Süleyman Demirel Üniversitesi, Vizyoner Dergisi, C.4, S.9., Ss.136-151.

Teixeira, M.R.C. ve Ribeiro, T.M.P. (2016). Sport Policy and Sports Development: Study of Demographic,Organizational, Financial and Political Dimensions to the Local Levelin Portugal. The Open Sports Sciences Journal, 2016, 9, (Suppl-1, M4) 26-34.

The 2021-2024 EU Work Plan for Sport. EuropeActive, House of Sport, Avenue des Arts /Kunstlaan 43, B-1040 Brussels, Belgium. https://www.europeactive.eu/file/1979/download?token=WXvaiQxG.Erişim Tarihi: 17.06.2023.

The Essa-Sport Project And Background To The Natıonal Report. ESSA-Sport National Report– Lithuania, September. 2019. https://www.essa-sport.eu/wp-content/uploads/2020/01/ESSA_Sport_National_Report_Lithuania.pdf.

The European Model Of Sport. Consultatıon Document Of Dg X. https://www.sportaustria.at/fileadmin/Inhalte/Dokumente/Internationales/EU_European_Model_Sport.pdf. Erişim Tarihi: 17.06.2023.

Viollet, B. e Scelles, N. (2023). S İyasal Partilerve Sporpolitikalar. New Era Internatıonal Journal Of Interdıscıplınary Socıal Researches. Vol: 8, Issue:18, May, 2023. ISSN 2757-5608. https://newerajournal.com/index.php/newera/article/view/168/133.

Waardenburg, M. ve Bottenburg, M. (2013). Sport Policy in the Netherlands. International Journal of Sport Policy and Politics, 5(3): 465-475.